

Список використаних джерел

1. Мова української юриспруденції : навч. посіб. / В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко та ін. Харків : Право, 2020.
- 2.. Кияк Т. Р., Фахові мови та проблеми термінознавства // Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. № 27. 208с
- 3.Артикуца Н. В. Мова права в її функціональних різновидах. Сьогодення українського мовного середовища. Київ: КДУ, 2008.
4. Schmidt-Wiegand R. Anwendungsmöglichkeiten und bisherige Anwendung von philologisch-historischen Methoden bei der Erforschung der älteren Rechtssprache/ Ein internationales Handbuch zur Fachsprachenforschung und Terminologiewissenschaft. Berlin : Walter de Gruyter, 1997. Teilband
5. Токарська Л. Культура ділового мовлення юристів: стан і проблеми // Право України. 1999.

Фазан Юлія Миколаївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: Стратулат Наталія
Вікторівна*, професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Загальновідомо, що мова як засіб спілкування, головний чинник нації, який забезпечує єдність, вільний і культурний розвиток національної спільноти, є збереженням національної ідентичності, духовного розвитку, державним надбанням та орієнтиром нашої самобутності. Завдяки мові, ми можемо передавати інформацію, фіксувати історичні факти, самовиражатися, впливати один на одного, комунікувати у різних сферах та ін.

Оскільки мова – це той засіб комунікації, який ми використовуємо щодня в усіх напрямках життєдіяльності, процеси щодо розвитку й утвердження мови, передусім державної, також повинні здійснюватися постійно.

Невід’ємним поняттям, що пов’язане з реалізацією мови в державі є мовна політика є сукупність ідеологічних постулатів і практичних дій, які спрямовані на регулювання мовних питань у країні [1].

Безумовно, основи державної мовної політики визначаються Конституцією України [2].

Коли Україна здобула незалежність, мовна політика змінила свої орієнтири. Єдиний важливий здобуток початку років незалежності є підтвердження у новій Конституції України 1996 р. статусу державної для української мови і тлумачення цього статусу Конституційним судом України.

Із 2012 до лютий 2018 року мовна політика України базувалася на Законі України «Про засади державної мовної політики», який мав низку недоліків.

Сьогодні, як і завжди, мовна політика займає важливе місце в системі державних пріоритетів, оскільки її стратегічним завданням є забезпечення неухильного додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин та задоволення мовних потреб громадян України.[3]

Проблема визначення та здійснення державної мовної політики актуалізована на сьогодні необхідністю вдосконалення національного законодавства, міжнародно-правових норм і стандартів в галузі прав і свобод людини, напрямів реалізації мовної політики у таких галузях, як освіта, засоби масової інформації, судочинство та діловодство. Із виникненням питання про перегляд та зміну мовної політики України постає необхідність у здійсненні порівняльно-правового аналізу регулювання мовних відносин в тих країнах, які мають з Україною: однакову форму державного устрою; розташовані в єдиному європейському просторі; характеризуються подібністю геополітичної ситуації, історії та культури. На основі цього варто визначити переваги та недоліки такої політики і обґрунтувати, який саме досвід потребує практичної імплементації на території України з метою удосконалення мовної політики.

Вітчизняний науковець О. Куць, який аналізував мовну політику в державотворчих процесах України від імперської-тоталітарної до демократичної, дійшов висновку, що «політичні, соціально-економічні, культурні, правові аспекти функціонування державної мови в усій її специфіці мають бути узгодженими елементами цілісного суспільного світогляду, декларованого як курс держави на гармонію і злагоду в суспільстві» [4].

У мовному законодавстві держав світу відомі три основні підходи до розв'язання проблеми вибору державної мови:

- перший, найпоширеніший підхід – мовою державного життя обирається мова однієї національності;
- другий – визнання, як офіційних, тобто державних, усіх основних мов країни;

– третій – закріплення, як державних двох мов – місцевої національної і мови колишньої метрополії.

При цьому варто зазначити, що Україна належить до першої групи.

Мовна політика здатна закріплювати привілеї панівної мови і сприяти зняттю міжнаціональної напруженості за допомогою підтримки мов національних меншин.

Важливим кроком вперед на шляху розвитку державної мовної політики стало прийняття Верховною Радою України Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року, який набрав чинності 16 липня 2019 року [5].

Крім того, Кабінет Міністрів України схвалив нормативний документ від 17 липня 2019 р. № 596-р. У цьому розпорядженні – Стратегія популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» – заплановано реалізацію процесу розвитку й утвердження державної мови в три етапи:

– 1 етап (2019-2020) роки: пріоритетним напрямом реалізації стратегії є вивчення стану сфери застосування державної мови;

– 2 етап (2021-2025) роки: з урахуванням результатів першого етапу пріоритетними напрямками реалізації Стратегії стануть збільшення комунікативного і демографічного потенціалу української мови;

– 3 етап (2026–2030 роки): пріоритетними напрямками реалізації Стратегії є підвищення загальної мовної культури населення та розвиток і поглиблення процесів [6].

Дослідники наголошують: якщо політику можна розглядати як боротьбу за владу, то мовну політику – як владу над людським мисленням і світоглядом. Тому це є однією з актуальних проблем розвитку державної мовної політики, яку також часто використовують як засіб маніпуляції громадською думкою, що перешкоджає виконанню державною мовою функцій та загрожує єдності української нації.

Отже, мовну політику в Україні засновано на її Конституції, міжнародних зобов'язаннях, а з 16 липня 2019 року – і Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [5]. Стимулювання розвитку державної мови та якісних змін щодо мовних меншин – це частина національної політики певної держави, оскільки це стосується збереження функціонального розподілу мов у нашому багатомовному суспільстві та популяризації української мови як державної та тієї, що забезпечить комунікацію цього суспільства.

Список використаних джерел

1. Мовна політика. Українська мова. Енциклопедія. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um51.htm>

2. Конституція України від 11 березня 1996 р. (редакція від 01.01.2020)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

3. Лопушинський І. П Роль рідної мови в освітянській системі Української держави: зб.наук.пр.Одес.регіон.ін-ту держ.управ. 2010

4. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навчальний посібник. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. 275 с.

5. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII

6. Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 р. № 596-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596-2019-%D1%80> (дата звернення: 30.04.2020)

Аза Вадим В'ячеславович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Клименченко Світлана

Дмитрівна, доцент кафедри правничої

лінгвістики Національної академії

внутрішніх справ, кандидат філологічних

наук, доцент

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВНИЧОЇ МОВИ У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ

Українська мова має довгу історію, що тягнеться з глибини віків. Впродовж століть вона жила і розвивалась, уособлюючи дух нашого народу, його світогляд, цінності та спосіб існування.

Той факт, що українська – наша головна мова, закріплено і в Конституції України. Стаття 10 основного закону містить такі слова: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України».

Маючи статус державної, українська мова цілком передбачувано, логічно й справедливо є основою мови юриспруденції України. Попри значну кількість романізмів, грецизмів та інших запозичених термінів іншомовного походження, основою, свого роду серцем та рушійною силою сучасної юридичної мови в нашій країні є саме українська. Велику ж концентрацію іншомовних слів у цій сфері можна пояснити цілою сукупністю чинників, які взаємодіяли в ході історії та в певний спосіб впливали один на одного.

Перш за все, слід згадати Грецію. Вона не мала чіткого законодавства через роздробленість, а відчутний відсоток давньогрецьких норм права взагалі не зберігся, як-от, наприклад, у випадку Спарти. Вона